

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้ถูกทำลายลงไปมากจนเรียกได้ว่า มีความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างมหาศาล สาเหตุหนึ่งมาจากการกระทำของมนุษย์ที่ถือว่าเป็นสาเหตุหลักที่มีอิทธิพลที่สำคัญที่สุดต่อการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยเริ่มมาตั้งแต่การจัดกิจกรรมทางการดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม ทำให้ความหนาแน่นของแก๊สเรือนกระจกในบรรยากาศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สังเกตได้จากเมื่อประมาณไม่เกิน 10 ปีก่อนหน้านี้ โลกของเรามีอุณหภูมิที่ร้อนที่สุดเฉลี่ยอยู่ที่ 33 องศาเซลเซียส แต่ในปัจจุบันกลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562: เว็บไซต์)

ในขณะที่สภาวะโลกร้อนได้คุกคามโลกจนตั้งตัวไม่ติด และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกที่ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วม ภัยแล้ง แผ่นดินไหว พายุ ตลอดจนมลภาวะที่เป็นพิษต่าง ๆ ที่มีผลพวงมาจากปรากฏการณ์ดังกล่าว ซึ่งในครั้งนี้นักสังคมโลกเริ่มตระหนักรู้และเข้าสู่จุดเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญว่าโลกกำลังต้องการการดูแลรักษาอย่างเคร่งครัดและเร่งด่วน เนื่องจากที่ผ่านมาการดำรงชีวิตโดยผ่านระบบเศรษฐกิจนั้นได้ผลาญทรัพยากรธรรมชาติและใช้ทุนมนุษย์ หรือเรียกว่า ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์ของแต่ละคนที่สั่งสมอยู่ในตัว อย่างไม่คำนึงถึงความยั่งยืน จึงมีการเปลี่ยนผ่านมาสู่การประกอบธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์โลกในปัจจุบัน ซึ่งองค์กรธุรกิจแบบใหม่เหล่านี้ นักสังคมจะเรียกว่า “องค์กรธุรกิจสีเขียว (Green Organization)” (ชัยทวี เสนะวงศ์, 2562: เว็บไซต์)

การทำธุรกิจเพื่อให้องค์กรอยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้น จะเป็นการดำเนินกิจการโดยการคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหลักสำคัญ โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารความเสี่ยง การเตรียมความพร้อม การเพิ่มคุณภาพ การลดต้นทุน การลดของเสีย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ โดยไม่ละทิ้งความรับผิดชอบต่อภายนอกองค์กร ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การตอบสนองความต้องการของลูกค้า การตื่นตัวในการสร้างนวัตกรรม และการสร้างชื่อเสียง (Brand Image) สำหรับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอีกด้วย (กุลชุตตา ดิษยบุตร และอรุสา ศรีบุญลือ, 2562: เว็บไซต์) อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงการใช้การบริหารทุกทรัพยากรให้ถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่าเคียงคู่ไปกับการพยายามรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจด้วย โดยจะต้องมีภาพพจน์ที่เป็นมิตรที่ดีต่อสังคมและชุมชนที่ควรพึงได้รับการจัดการที่ดีขึ้นควบคู่กันไปด้วย กล่าวคือ การดำเนินการธุรกิจใด ๆ ของบริษัทหรือองค์กรนั้นไม่ควรที่จะทำให้เกิดผลกระทบในทางลบใด ๆ ต่อสภาวะแวดล้อมโลกหรือแม้แต่สภาพแวดล้อมของประเทศ ชุมชน หรือท้องถิ่นก็ตาม (สำนักงานการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562: เว็บไซต์) ทั้งนี้แนวทางและหลักการข้างต้นถือเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจสีเขียว

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า ธุรกิจสีเขียว (Green Business) นั้นมีสำคัญต่อการได้สร้างผลประโยชน์โดยตรงแก่ธุรกิจเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการลดต้นทุนการผลิต ผลิตภัณฑ์และบริการ และเมื่อธุรกิจใดที่สร้างตราสินค้าสีเขียวขึ้นมาแล้วนั้น จะมีการประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปเพื่อให้สาธารณชนได้มีส่วนร่วมในการผลักดันโครงการ Green Business กับทางธุรกิจด้วยแล้ว จะทำให้เป็นการดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งสิ่งที่ตัวองค์กรจะได้กลับมานั้นคือ การยอมรับและการยกย่องจากสังคมที่จะทำให้มาตรฐานของผลผลิตได้ถูกเผยแพร่ไปสู่กระแสสังคม ไม่ว่าจะเป็นทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ทางการตลาด บุทสินค้าหน้าร้านค้าและบรรจุภัณฑ์ของสินค้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นผลดีกับองค์กรธุรกิจเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เป็นการสร้างและส่งเสริมภาพลักษณ์ในทางบวกของกิจการ เพราะการอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนสังคมนั้นทำให้องค์กรธุรกิจมีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้กลุ่มลูกค้าใหม่เกิดความศรัทธาและเกิดความเชื่อมั่น ส่วนกลุ่มลูกค้าเดิมจะมีความภักดีต่อผลิตภัณฑ์และบริการ ทำให้เป็นวิธีการดึงดูดกลุ่มลูกค้าให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นในกลุ่มที่มีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมสร้างความโดดเด่น (สำนักงานการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562: เวิร์บไซต์)

การพัฒนาธุรกิจแบบยั่งยืนนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและผลกำไรไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หากสามารถพัฒนาคนได้สำเร็จ จะนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนได้ จากที่กล่าวมาจึงเป็นการทำให้แนวทางการดำรงชีวิตและการดำเนินธุรกิจได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืนและเป็นธุรกิจสีเขียวมากขึ้น ซึ่งธุรกิจสีเขียวในปัจจุบันนั้น มีความหมายกว้างโดยอาจหมายความถึงตั้งแต่การดำเนินธุรกิจตลอดสายหรือส่วนหนึ่งของธุรกิจ เช่น กระบวนการผลิตหรือการดำเนินการอะไรที่ทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นดีขึ้นหรือสูงขึ้น รวมทั้งการใช้หรือการลดปัจจัยการผลิต เช่น น้ำหรือพลังงานในการผลิต ตลอดจนการปล่อยของเสียลดลงหรือการทำให้สิ่งแวดล้อมของธุรกิจดีขึ้นอีกด้วย (พิพัฒน์ วีระถาวร, 2555)

สำหรับธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือปั้มน้ำมันนั้น ถือเป็นอีกหนึ่งรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่สามารถนำแนวทางการพัฒนาธุรกิจแบบยั่งยืนในรูปแบบของธุรกิจสีเขียวนี้มาปรับใช้ได้ ซึ่งธุรกิจดังกล่าวนี้ เป็นหนึ่งเป้าหมายสำคัญในการทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วย เนื่องจากปั้มน้ำมันเป็นสถานที่กักเก็บสารเคมีปิโตรเลียมและน้ำมันจำนวนมาก จึงมีความเสี่ยงหรืออาจก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินธุรกิจด้านการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมได้ง่ายกว่าธุรกิจในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การไหลชะล้างของน้ำฝนและ/หรือการชำระล้างในลักษณะของน้ำทิ้งที่ปนเปื้อนสารเคมีต่าง ๆ ซึ่งสามารถสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผู้คนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงได้ แม้จะมีมาตรการควบคุมตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการควบคุมและกำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจปั้มน้ำมันโดยห้ามปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมแล้วก็ตาม เว้นแต่จะทำได้ทำการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากสถานีน้ำมันเชื้อเพลิงตามที่กำหนดไว้ (พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2535)

นอกจากนี้ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงยังถือเป็นแหล่งรวมยานพาหนะที่มาใช้บริการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงและ/หรือมาใช้บริการอื่น ๆ ซึ่งสามารถสร้างมลพิษทางอากาศเป็นจำนวนมากอีกด้วย โดยมลพิษดังกล่าวนี้เกิดจากการเผาไหม้ น้ำมันเชื้อเพลิงชนิดต่าง ๆ เช่น ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์

ฝุ่นละออง ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน ซึ่งพบว่า มีปริมาณการระบายออกสู่บรรยากาศเพิ่มมากขึ้นทุกปีตามปริมาณการใช้เชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน โดยหากก๊าซดังกล่าวได้ถูกขับออกสู่บรรยากาศมากเกินไป จะทำให้เกิดสภาวะที่เรียกว่า “อากาศเสีย” หรือ “มลพิษทางอากาศ” ขึ้นได้ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบข้างได้รับผลกระทบอย่างหนัก ไม่ว่าจะเป็นผู้คนที่อาศัยอยู่ในระแวกใกล้เคียง ๆ กับสถานบริการน้ำมัน ซึ่งรวมไปถึงสิ่งมีชีวิตอย่างอื่นด้วย เช่น สัตว์ พืชผัก เป็นต้น โดยสิ่งมีชีวิตที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบในทางด้านสุขภาพร่างกายและสภาพจิตใจในระยะยาวอีกด้วย เนื่องจากก๊าซต่าง ๆ ที่สร้างมลพิษทางอากาศนั้น เมื่อได้ทำการสูดดมก๊าซเหล่านั้นเข้าไปเป็นเวลานานจะมีผลทำให้เกิดการลดความสามารถของเลือดในการเป็นตัวนำออกซิเจนจากปอดเพื่อส่งไปยังเนื้อเยื่อต่าง ๆ โดยมักจะอยู่ในลักษณะอาการของการได้รับกลิ่นฉุน แสบ ระคายเคืองจมูก การเกิดโรคทางเดินหายใจทางปอดต่าง ๆ และยังสามารถส่งผลทำให้น้ำฝนที่ตกลงมานั้นมีสภาพเป็นกรดมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ป่าไม้ แหล่งน้ำ สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมถึงกัดกร่อนอาคารและโบราณสถานอีกด้วย (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2562: เว็บไซต์)

ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธรนั้น เป็นพื้นที่ชุมชนเขตหนาแน่นในทุกเขตเทศบาลเมืองยโสธรเขตเทศบาลตำบลทุกแห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่ง แล้วมีน้ำเสียจากบ้านเรือนและสถานประกอบการต่าง ๆ เช่น สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ระบายออกมาสู่แหล่งน้ำสาธารณะ จนส่งผลให้แหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่มีลักษณะเสื่อมโทรมและมีน้ำที่เจือปนสารเคมี และส่งกลิ่นเหม็น จนเป็นเหตุให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง และยังส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำอีกด้วย แล้วเนื่องจากพื้นที่ในเขตบางส่วนยังขาดแคลนระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน และขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมสำหรับชุมชน จึงจำเป็นที่จะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหามลพิษเหล่านี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น (สำนักงานจังหวัดยโสธร, 2563: เว็บไซต์)

ดังนั้น การดำเนินธุรกิจให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิงถือเป็นอีกหนึ่งกิจการที่สมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการดำเนินธุรกิจสีเขียว ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือ การสร้างความยั่งยืนของธุรกิจ แต่ทั้งนี้ธุรกิจสีเขียวยังมีได้กำหนดให้มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดแนวทางและวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน และหน่วยงานราชการในท้องถิ่นยังขาดแนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมให้ธุรกิจดังกล่าวเกิดการดำเนินงานตามรูปแบบธุรกิจสีเขียวอย่างต่อเนื่อง จากที่มาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงจัดทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจสีเขียวในกรณีศึกษาธุรกิจสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธรขึ้น เพื่อศึกษาถึงการดำเนินธุรกิจและการสร้างกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจสีเขียว รวมทั้งเพื่อทำการประเมินกลยุทธ์เบื้องต้นของการดำเนินธุรกิจสีเขียวสำหรับธุรกิจสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง พร้อมให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการการดำเนินธุรกิจสีเขียวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือเป็นแนวปฏิบัติตัวอย่างในการดำเนินธุรกิจสีเขียวกับรูปแบบธุรกิจอื่น ๆ ได้อีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลการดำเนินธุรกิจสีเขียวสำหรับธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

1.2.2 เพื่อสร้างและกำหนดกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจสีเขียวสำหรับนำไปใช้ในธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

1.2.3 เพื่อประเมินกลยุทธ์เบื้องต้นการดำเนินธุรกิจสีเขียวสำหรับธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

1.3 ขอบเขตในการวิจัย

ขอบเขตในการทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจสีเขียวในกรณีศึกษาธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธรนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตออกเป็น 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา ด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้านพื้นที่ และด้านระยะเวลา ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการธุรกิจสีเขียวที่สามารถนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์สำหรับธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง การกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น SWOT Analysis และ TOWs Matrix และการประเมินกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นโดยพิจารณาจาก 3 ประเด็น ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความคุ้มค่า

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1.3.2.1 กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการ

1) ประชากร คือ ผู้ประกอบการในธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นธุรกิจแฟรนไชส์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 15 ราย

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ประกอบการสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นธุรกิจแฟรนไชส์ จำนวน 7 ราย สุ่มเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ (1) เปิดดำเนินการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี และ (2) จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงประเภทที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ ดีเซล (B7, B10) เบนซิน (แก๊สโซฮอล์ 91 E20 แก๊สโซฮอล์ 95) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง PT จำนวน 3 แห่ง สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ปตท. จำนวน 3 แห่ง และสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงเชลล์ จำนวน 1 แห่ง

1.3.2.2 กลุ่มที่ 2 ลูกค้าหรือผู้ที่ใช้บริการ

1) ประชากร คือ ลูกค้าหรือผู้ที่ใช้บริการต่าง ๆ ในสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นธุรกิจแฟรนไชส์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ลูกค้าหรือผู้ที่ใช้บริการต่าง ๆ ในสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นธุรกิจแฟรนไชส์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 12 ราย สุ่มเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่เคยใช้บริการสถานีน้ำมันเชื้อเพลิงทั้ง 3 แห่ง (สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง PT สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ปตท. และสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงเชลล์)

1.3.2.3 กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ

1) ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยภายในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นธุรกิจแฟรนไชส์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งสังกัดกองความปลอดภัยธุรกิจน้ำมัน กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน ซึ่งไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยภายในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นธุรกิจแฟรนไชส์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 2 ราย สุ่มเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ การมีประสบการณ์ในตำแหน่งที่รับผิดชอบอย่างน้อย 3 ปี

1.3.2.4 กลุ่มที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

1) ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการธุรกิจสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการธุรกิจสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 3 ราย สุ่มเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินกลยุทธ์ในองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชนอย่างน้อย 3 ปี

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2564

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 สามารถนำไปใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ให้แก่องค์กรที่ต้องการดำเนินธุรกิจตามแนวคิดธุรกิจสีเขียวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายและทิศทางขององค์กรที่วางไว้อย่างเป็นระบบ

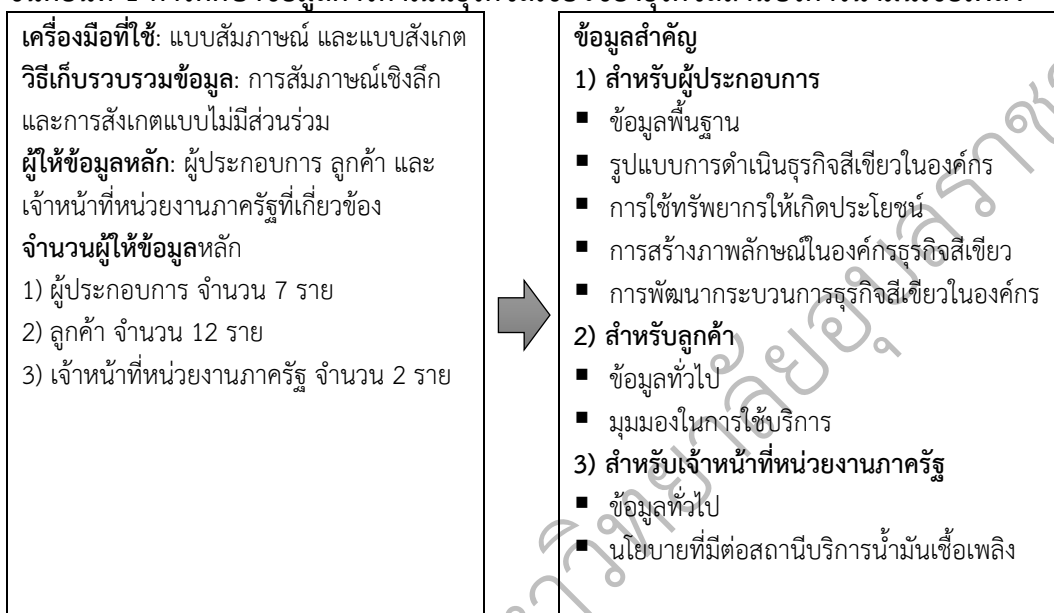
1.4.2 สามารถนำไปใช้กำหนดแนวทางการศึกษากลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจตามแนวความคิดธุรกิจสีเขียวให้แก่ผู้ที่สนใจหรือผู้ประกอบการธุรกิจทั่วไปเพื่อนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องและเกิดประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจของตนเอง

1.4.3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบเป็นข้อมูลให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้กำหนดแนวทาง ข้อปฏิบัติ ระเบียบ หรือมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินธุรกิจสีเขียวประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ

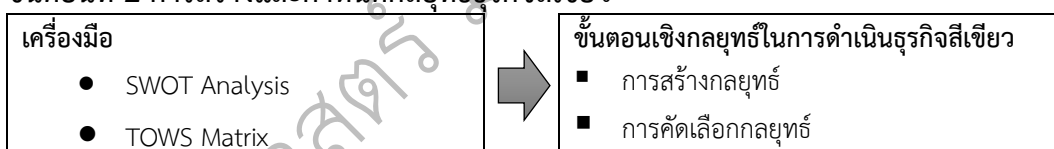
1.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

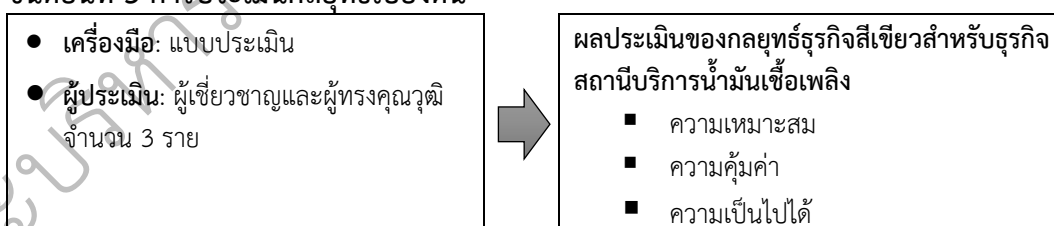
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลการดำเนินธุรกิจสีเขียวของธุรกิจสถานีสาน้ำมันเชื้อเพลิง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจสีเขียว

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์เบื้องต้น

ภาพที่ 1.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ธุรกิจสีเขียว หมายถึง ธุรกิจหรือกิจการทางธุรกิจที่ดำเนินการโดยมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรให้ถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่า ควบคู่ไปกับการพยายามรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจด้วย มีภาพพจน์ที่เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม ชุมชน ที่ควรพึงได้รับการจัดการที่ดีขึ้น

1.6.2 สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิงแก่ยานพาหนะ และให้ความหมายรวมถึงบริเวณที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้เป็นให้บริการน้ำมันเชื้อเพลิงตลอดจนสิ่งก่อสร้าง ถัง ท่อ และอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ในบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

1.6.3 กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางและวิธีการที่ได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานของข้อมูลของสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจสีเขียว โดยดำเนินการใน 2 ขั้นตอนสำคัญคือ การสร้างกลยุทธ์และการคัดเลือกกลยุทธ์

1.6.4 นโยบายองค์กรธุรกิจสีเขียว หมายถึง แนวทางการปฏิบัติขององค์กรธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ในการใช้การบริหารทุกทรัพยากรให้ถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่า เคียงคู่ไปกับการพยายามรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจด้วย ธุรกิจจะต้องดำเนินไปในเชิงอนุรักษ์ธรรมชาตินั้นต้องอาศัยทักษะ ความรู้ ทรัพยากร เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วนำมาผสมผสานอย่างสร้างสรรค์กับการอนุรักษ์ด้วยแนวทางที่มีอยู่แล้วเข้ากับแนวทางของกลุ่มองค์กรธุรกิจนั้น ๆ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม ชุมชน ที่ควรพึงได้รับการจัดการที่ดีขึ้น ควบคู่กันไป โดยการทำธุรกิจดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหลัก ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป เพราะการดูแลสังคมร่วมกับผลกำไรที่ได้รับ ก็จะเป็นผลกำไรและผลประโยชน์ที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคตด้วยเช่นกัน

1.6.5 การสร้างภาพลักษณ์ในองค์กรธุรกิจสีเขียว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนที่มีต่อสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งรวมไปถึงด้านการบริหาร สินค้า และการบริการ ที่องค์กรนั้นได้ดำเนินธุรกิจอยู่ในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีสามารถนำมาพัฒนาองค์กรให้ได้รับความน่าเชื่อถือ ศรัทธาและความไว้วางใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องในอนาคต โดยภาพลักษณ์ทางธุรกิจนั้นจะมีองค์ประกอบหลายด้าน เช่น ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการดำเนินงานในธุรกิจ ด้านพนักงาน ด้านสินค้าและบริการ ด้านการสื่อสารทางการตลาด ด้านช่องทางในการจัดจำหน่าย ด้านผู้บริหาร ด้านสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์สำนักงาน และด้านราคาสินค้า

1.6.6 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากรภายในสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงให้คุ้มค่า และการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.6.7 รูปแบบการดำเนินธุรกิจ หมายถึง รูปแบบการดำเนินธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง โดยเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สามารถเกิดประโยชน์ในทางธุรกิจ และคำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายสำคัญแก่องค์กรทั้งในด้านผลตอบแทนทางธุรกิจ ภาพลักษณ์ที่ดี ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.6.8 การพัฒนากระบวนการธุรกิจสีเขียว หมายถึง แนวทาง แผนงาน และกิจกรรมการพัฒนากระบวนการในการดำเนินธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์ในทางธุรกิจ และคำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม

1.6.9 การประเมินกลยุทธ์ หมายถึง การวัดผลเบื้องต้นจากระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อกลยุทธ์ธุรกิจสีเขียวของธุรกิจสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่สร้างขึ้น โดยทำการประเมินใน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความคุ้มค่า และด้านความเป็นไปได้

1.6.10 ความเหมาะสมของกลยุทธ์ หมายถึง กลยุทธ์ และกิจกรรมหลัก มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ที่จะนำไปใช้

1.6.11 ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ หมายถึง กลยุทธ์ และกิจกรรมหลัก มีแนวโน้มที่สามารถดำเนินการได้ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่

1.6.12 ความคุ้มค่าของกลยุทธ์ หมายถึง กลยุทธ์ และกิจกรรมหลัก หากได้ดำเนินการ จะสามารถบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนรวม โดยให้สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงสามารถจัดสรรการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี